

Stageopdracht

Onderwijsregio Midden-Brabant

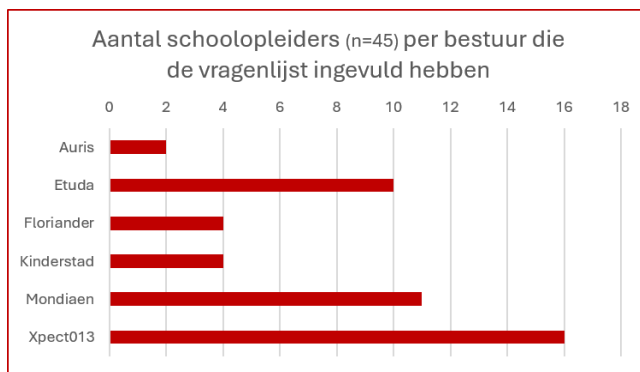
Kwaliteitscultuur van Samen Opleiden

Respondenten Praktijkonderzoek

School- en instituutsopleiders

Vragenlijsten

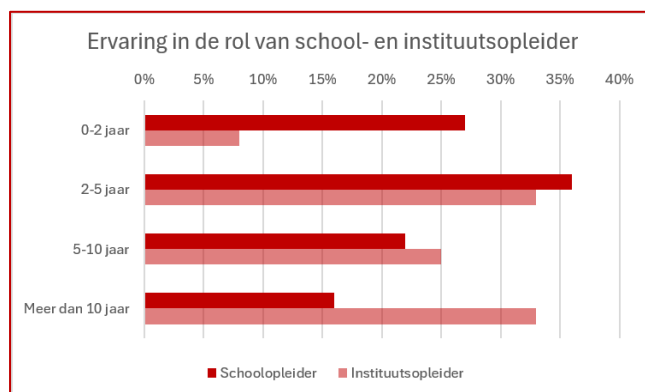
Onder de schoolopleiders en instituutsopleiders is een vragenlijst afgenomen om zicht te krijgen op verschillende aspecten van de huidige kwaliteitscultuur. De vragenlijsten, te vinden in 'Bijlage – Vragenlijsten en werkvormen' zijn gebaseerd op eerder POS-onderzoek (Beerten et al., 2018) en het Kwaliteitskader Samen Opleiden (Platform Samen Opleiden & Professionaliseren, 2025) en zijn uitgezet onder alle schoolopleiders en instituutsopleiders binnen de onderwijsregio. De vragenlijsten zijn gedeeld en ingevuld tijdens een intervisiebijeenkomst voor schoolopleiders en instituutsopleiders die plaatsvond bij Fontys op 24 februari 2026 en vervolgens digitaal verspreid zodat ook de afwezigen toegang hadden tot de vragenlijst. Op deze manier is gepoogd een zo hoog mogelijke respons te genereren. 45 van de 73 geregistreerde schoolopleiders hebben de vragenlijst ingevuld, dat is een respons van 62%.

Figuur 1: Aantal schoolopleiders per bestuur (2 schoolopleiders hebben 2 besturen aangegeven i.v.m. satellietconstructie)

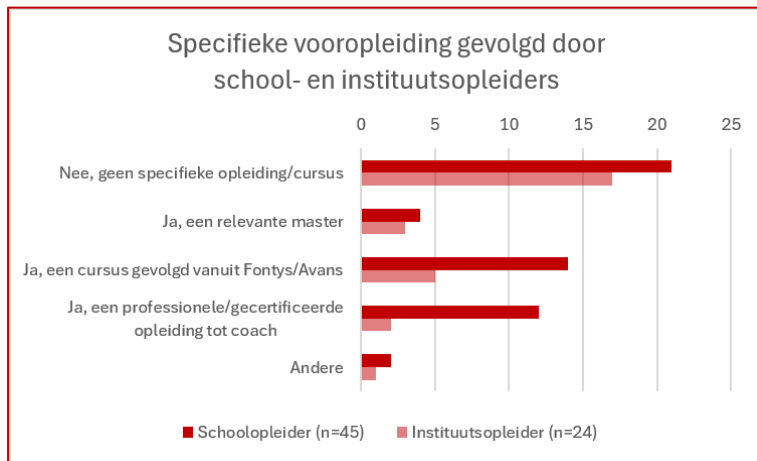
Zoals te zien in figuur 1 is de groep schoolopleiders van 6 van de 11 onderwijsbesturen met opleidingsscholen afkomstig en daarvan werkt, zoals te zien in figuur 2, meer dan de helft 5 jaar of minder in deze rol.

Van de 32 instituutsopleiders hebben er 24 de vragenlijst ingevuld, dit is een respons van 75%. Daarvan zijn er 20 werkzaam bij Fontys (71% respons) en 4 bij Avans (100% respons). De groep instituutsopleiders heeft gemiddeld genomen meer ervaringsjaren binnen de rol dan de schoolopleiders zoals af te lezen in figuur 2.

Figuur 2: Antwoord op de vraag 'Hoe lang vervul jij de rol van school- of instituutsopleider?'

Het grootste deel van de school- en instituutopleiders heeft geen specifieke vooropleiding gevolgd voor deze rol, zoals te zien in figuur 3. Als optie andere werd door schoolopleiders ‘Opleiding begeleiding startende leerkrachten’ en ‘Ik heb een MLI dat wel fijn is bij het begeleiden van toekomstige collega’s. Dat heeft wel geholpen.’ genoemd, door instituutopleiders werd als ander antwoord ‘werkervaring coaching’ genoemd.

Figuur 3: Antwoorden op de vraag 'Heb je een specifieke vooropleiding gedaan voor deze rol?'

School- en instituutopleiders besteden ongeveer evenveel tijd aan de invulling van hun rol. Opvallend was dat de instituutopleiders van Avans doorgaans minder tijd besteden aan hun rol dan de instituutopleiders van Fontys. Er lijkt mogelijk een verband te zijn met de grootte van de opleidingsschool en aantallen studenten om te begeleiden maar dit is op basis van de beschikbare gegevens niet vastgesteld met statistische analyse omdat het niet relevant was voor de onderzoeksvraag.

Semigestructureerde interviews

Om nog verdiepende vragen te stellen naar aanleiding van de vragenlijsten zijn er enkele semigestructureerde interviews afgenomen met 7 schoolopleiders van drie onderwijsbesturen en 2 instituutopleiders van Fontys in verschillende samenstellingen. Zowel individueel, als per koppel SO/IO (één startend duo en één ervaren duo) als in groepsverband (SO-intervisiegroep met mix van ervaren en startende SO's) zijn gesprekken gevoerd met als doel om meer zicht te krijgen op het verhaal achter de vragenlijsten en voorbeelden uit de praktijk te verzamelen. De interviews vonden plaats op de betreffende opleidingsscholen. Het is goed om te beseffen dat het een kleine steekproef van de totale groep aan school- en instituutopleiders betreft en dat de selectie is gebaseerd op aanwezigheid bij de betreffende intervisiebijeenkomst en de bereidheid om benaderd te worden voor vervolgvragen (als slotvraag in de vragenlijst), wat mogelijk zou kunnen betekenen dat het om bovengemiddeld betrokken respondenten gaat.

Samenwerkingssessie

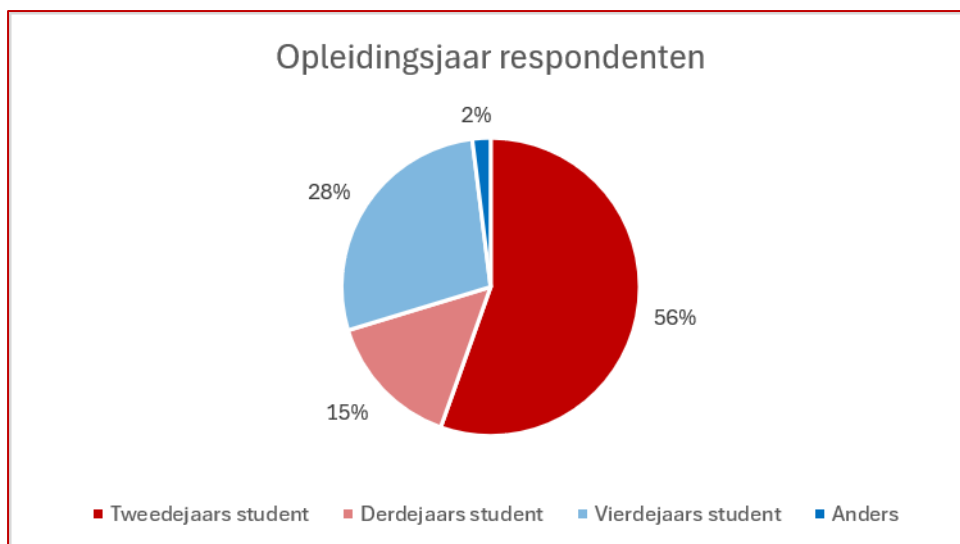
Daarnaast is er op de jaarlijkse studieochtend op 7 april 2026 voor school- en instituutopleiders een samenwerkingssessie georganiseerd over de rol van de schoolleider binnen het Samen Opleiden; 7 schoolopleiders en één instituutopleider namen hieraan deel. Het doel van deze bijeenkomst was om, ter voorbereiding op de schoolleidersbijeenkomst over Samen Opleiden, een beeld op te halen over hoe de schoolopleiders en instituutopleiders de

rol van de schoolleider zien. De output van deze bijeenkomst wordt meegenomen in het onderzoek en diende tevens als input tijdens de schoolleidersbijeenkomst.

Studenten

Om inzicht te krijgen in hoe studenten de kwaliteit van het Samen Opleiden ervaren, is een korte vragenlijst afgenomen onder studenten van het opleidingstraject van Fontys. Deze vragenlijst had als doel om te verkennen hoe studenten de kwaliteit van de leeromgeving en begeleiding beoordelen, in welke mate zij zich betrokken voelen bij het verbeteren van de kwaliteit van het samen opleiden en welke concrete verbeterpunten zij zien om de kwaliteitscultuur verder te versterken. De vragen zijn opgenomen in 'Bijlage – Vragenlijsten en werkvormen'. De vragenlijst is op 12 mei 2026 digitaal verspreid onder alle studenten vanaf het tweede jaar, omdat zij ten minste één volledig schooljaar hebben doorlopen, wat ze mogelijk een completer beeld geeft van Samen Opleiden. De vragenlijst is digitaal verspreid door Fontys, zo bracht het iedereen in de gelegenheid om een mening te geven. Na twee weken zijn de schoolopleiders en instituutopleiders gevraagd deze vragenlijst nog extra onder de aandacht te brengen om de respons nog te verhogen.

De vragenlijst is in totaal door 61 studenten van de 359 postpropedeusestudenten ingevuld, waarvan iets meer dan de helft tweedejaars studenten waren, te zien in figuur 4. De respons onder derdejaars studenten viel tegen, mogelijk hangt dit samen met het opleidingsprogramma omdat zij in deze periode een Minor volgen. Ook was er een eerstejaars student die de vragenlijst toch had ingevuld. Omdat dit zo'n klein aandeel is, werd deze toch meegenomen in de resultaten.

Figuur 4: Antwoorden op de stelling 'Ik ben een..'

Schoolleiders

Om een beeld te krijgen van het perspectief van schoolleiders is ervoor gekozen om op 7 april 2026 een samenwerkingsbijeenkomst te organiseren over de rol van de schoolleider binnen het Samen Opleiden. Het doel was enerzijds ophalen van beelden over hoe schoolleiders hun eigen rol (en die van anderen) zien binnen het Samen Opleiden, maar tegelijkertijd ook sowieso weer eens onder de aandacht brengen van dit onderwerp. Alle schoolleiders in de regio hebben hiervoor per mail een uitnodiging ontvangen. Er waren 20 schoolleiders aanwezig van 7 verschillende besturen (van de in totaal 11 besturen die meedoen aan Samen Opleiden) waarin variatie was in de ervaringsjaren met Samen Opleiden: zo stond één schoolleider op het punt te gaan starten als opleidingsschool en anderen hadden een aantal tot al veel jaren ervaring. Tijdens de bijeenkomst zijn ze in deelgroepen met een werkvorm in gesprek gegaan om boven tafel te krijgen hoe zij hun eigen rol (en die van andere betrokkenen) zien in het Samen Opleiden. De gesprekken werden begeleid door een gespreksleider en de uitkomsten werden op formuleren van de werkvorm genoteerd, zie voor de werkvorm ‘Bijlage – Vragenlijsten en werkvormen’. Deze uitkomsten vormen samen het beeld van de schoolleider zoals meegenomen in dit onderzoek.

Bovenschools coördinatoren

Om zicht te krijgen op de wijze waarop verschillende besturen door middel van deze nieuwe rol de kwaliteit van Samen Opleiden stimuleren en/of borgen is ervoor gekozen om drie bovenschools coördinatoren te interviewen, van drie verschillende besturen. Er is gekozen voor een semigestructureerd interview aan de hand van de vijf elementen van kwaliteitscultuur.

Bestuurders

In de beginfase van dit onderzoek, op 21 januari 2026, is een samenwerkingsbijeenkomst georganiseerd voor bestuurders waarin zij met elkaar stilstonden bij de vraag wat hun rol is binnen het Samen Opleiden. Deze bijeenkomst was geen onderdeel van het onderzoek, maar de uitkomsten zijn wel relevant om mee te nemen zodat ook het perspectief van de bestuurders een onderdeel is van het totaalbeeld. Er waren 7 bestuurders aanwezig die 7 verschillende besturen vertegenwoordigden. Voor deze bijeenkomst is een vergelijkbare werkvorm gebruikt als voor de schoolleiders, maar dan gericht op de rol van bestuurder, deze werkvorm is te vinden in ‘Bijlage – Vragenlijsten en werkvormen’.